

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

А.Є. Фоменко
А.Є. Фоменко
» 104 2018 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ
до аспірантури**

зі спеціальності 12.00.05 – трудове право; право соціального забезпечення

Програма обговорена і схвалена на
засіданні Приймальної комісії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
протокол № 7 від 12 квітня 2018 року

Голова предметної комісії
для вступу до аспірантури
кандидат юридичин наук

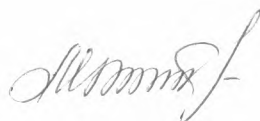
Л.В. Межевська

Дніпро – 2018

Програма вступного ісптту до аспірантури (ад'юнктури) університету зі спеціальності 12.00.05 – трудове право; право соціального забезпечення/ Укладач : заступник декана юридичного факультету з навчально-методичної, кандидат юридичних наук Л.В. Межевська – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. – 31 с.

Програма обговорено на засіданні
предметної комісії
(протокол № 1 від 06 квітня 2018 року)

Голова предметної комісії
для вступу до аспірантури
кандидат юридичин наук

Л.В. Межевська

Методичні рекомендації для підготовки та складання вступних іспитів до аспірантури

Кандидат на вступ до аспірантури (ад'юнктури) повинен

ЗНАТИ:

1. на понятійному рівні

- юридичні властивості трудового законодавства;
- правовий статус та види суб'єктів трудового права;
- елементи змісту трудових правовідносин;
- укладення, зміна і припинення трудових договорів;

2. на фундаментальному рівні:

- особливості джерел трудового права;
- підстави виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин;
- суб'єкти трудового права і суб'єкти трудових правовідносин;
- законодавство про колективні договори і угоди;
- загальні та додаткові державні гарантії зайнятості населення;
- значення трудового договору;
- робочий час і час відпочинку;
- правове регулювання оплати праці;
- трудова дисципліна та дисциплінарна відповідальність працівників;
- правове регулювання охорони праці;
- трудові спори

3. на практично-творчому рівні:

- уміння застосовувати на практиці здобуті знання з трудового права;

ВМІТИ:

1. на репродуктивному рівні:

- давати правильну юридичну оцінку з питань трудового законодавства у конкретних правових ситуаціях;

2. на алгоритмічному рівні:

- аргументовано, логічно і послідовно викладати матеріал в короткий термін часу;

3. на евристичному рівні:

- на основі власних умовиводів та за допомогою порівняння їх із загально визнаними аксіомами аналізувати положення та інститути трудового права;

4. на творчому рівні:

– знаходити необхідні правові норми, що вміщуються у масиві нормативно-правових актів трудового законодавства для застосування у конкретній професійній ситуації.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Програма відповідає вимогам Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ до здачі кандидатського іспиту в обсязі навчальної програми для спеціаліста (магістра), яка відповідає науковій спеціальності 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення» (юридичні науки), і розроблена на основі програми підготовки аспірантів за визначеною спеціальністю. Формулювання питань програми відповідають підручникам і навчальним посібникам, що рекомендовані для підготовки цих слухачів.

Для проведення іспиту призначається комісія. Іспит проводиться по білетах в усній формі. У кожному білеті міститься три питання за відповідними розділами програми підготовки аспірантів.

На підготовку відповіді надається не менше однієї години. По закінченні відповіді по кожному питанню можуть бути додаткові запитання з метою уточнення знань і умінь кандидата.

Підсумкова оцінка оголошується після обговорення членами екзаменаційної комісії відповідей по усіх питаннях білету і виведенні середньої оцінки за такими правилами:

оцінка **«відмінно»**, якщо надано пряму відповідь по суті постановки питання, викладено матеріал логічно, спочатку загальні, а потім часткові елементи понять; викладання переліків факторів (умов, принципів) здійснено у послідовності зменшення їх важливості; забезпечено повноту охоплення усіх елементів, які складають зміст поняття;

оцінка **«добре»**, якщо відповідь повна, однак є ускладнення у наданні прямої відповіді, поняття надано як сума частковостей поза їх логічним зв'язком;

оцінка **«задовільно»**, якщо відповідь повна, однак фактори різної значущості наводяться у послідовності без урахування їх важливості;

оцінка **«незадовільно»**, якщо відповідь не повна настільки, що не розкриває суть поняття.

Звертається увага на уміння кандидатів чітко формулювати висновки і пропозиції, витримувати логічну послідовність та на грамотність мови.

ПРОГРАМА КУРСУ «ТРУДОВЕ ПРАВО»

Тема 1. Предмет, метод і система трудового права

Становлення і розвиток трудового права. Поняття трудового права як галузі права. Суспільні відносини, що складають предмет трудового права.

Поняття та особливості методу правового регулювання трудових відносин. Єдність і диференціація в трудовому праві.

Роль і функції трудового права. Зміст захисної, охоронної, виробничої та виховної функцій трудового права.

Система трудового права і система трудового законодавства. Відмежування трудового права від суміжних галузей права (цивільного права, адміністративного права, права соціального забезпечення).

Система і основні завдання навчальної дисципліни трудового права.

Тема 2. Принципи трудового права

Поняття і значення основних принципів трудового права. Система принципів трудового права. Класифікація принципів трудового права. Відображення принципів трудового права в законодавстві про працю. Характеристика принципу свободи праці, рівність і заборона дискримінації праці, соціальне партнерство, право на охорону праці, матеріальне забезпечення у випадку непрацездатності, право на захист трудових прав. Свобода об'єднання для захисту своїх прав і свобод.

Тема 3. Джерела трудового права

Поняття, види, особливості джерел трудового права. Загальне і спеціальне трудове законодавство.

Конституція України як основне джерело трудового права.

Кодекс законів про працю України, закони та підзаконні акти як джерела трудового права. Акти соціального партнерства: колективні договори і угоди. Умови законності локальних нормативно-правових актів.

Значення рішень Конституційного Суду України та керівних роз'яснень Пленуму Верховного Суду України.

Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та по колу осіб. Оціночні поняття у законодавстві про працю.

Основні напрями реформування трудового законодавства. Загальна характеристика проекту Трудового кодексу України.

Тема 4. Трудові правовідносини

Поняття трудових правовідносин та їх класифікація. Структура трудового правовідношення. Підстави виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин.

Колективні відносини в сфері праці, їх загальна характеристика. Соціальний діалог: сторони, рівні та організаційно-правові форми соціального діалогу.

Тема 5. Суб'єкти трудового права

Суб'єкти трудового права і суб'єкти трудових правовідносин. Трудова правосуб'єктність працівника. Роботодавець як суб'єкт трудового правовідношення: термінологічні аспекти визначення та ознаки трудової правосуб'єктності.

Суб'єкти колективних відносин у сфері праці. Правовий статус профспілок, трудових колективів. Органи по вирішення трудових спорів як суб'єкти трудового права. Правовий статус організацій роботодавців.

Тема 6. Колективний договір

Законодавство про колективні договори і угоди.

Право на ведення колективних переговорів. Порядок ведення і предмет колективних переговорів. Учасники переговорів, їх права та обов'язки, гарантії і компенсації під час переговорів. Порядок вирішення розбіжностей під час переговорів. Відповідальність представників роботодавця за ухилення від участі у переговорах чи ненадання необхідної інформації.

Сторони колективного договору та їх представники. Зміст і структура колективного договору. Порядок укладення, зміни і контроль за виконанням колективного договору.

Порядок повідомної реєстрації колективного договору.

Відповідальність за порушення і невиконання умов колективного договору.

Тема 7. Правове регулювання зайнятості та працевлаштування

Законодавство про зайнятість населення. Поняття, форми зайнятості, державна політика у цій сфері. Загальні та додаткові державні гарантії зайнятості населення.

Поняття, види працевлаштування. Правова організація працевлаштування. Структура та повноваження державної служби зайнятості. Участь юридичних осіб у реалізації державної політики зайнятості.

Порядок реєстрації та обліку громадян, які шукають роботу державною службою зайнятості. Поняття підходящої роботи. Гарантії працівникам, як і втратили роботу у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці.

Порядок працевлаштування окремих категорій громадян.

Правовий статус безробітного. Порядок реєстрації безробітних державною службою зайнятості.

Соціальні гарантії при втраті роботи і безробітті.

Тема 8. Трудовий договір

Поняття і значення трудового договору. Сторони трудового договору за чинним законодавством та проектом Трудового кодексу України. Зміст трудового договору. Класифікація умов трудового договору. Обов'язкові та факультативні умови трудового договору. Поняття трудової функції та місця роботи за трудовим правом. Недійсність умов трудового договору, які погіршують становище працівника порівняно з чинним законодавством.

Випробування при прийнятті на роботу. Строки випробування та оцінювання результатів випробування. Особи, яким не встановлюється випробування при прийнятті на роботу.

Строк трудового договору. Укладення трудового договору на невизначений строк, на визначений строк, встановлений за погодженням сторін, на час виконання певної роботи. Тимчасові і сезонні роботи.

Усна і письмова форми трудового договору. Випадки обов'язкового укладення трудового договору у письмовій формі.

Контракт як особливий вид трудового договору. Сфера застосування контракту.

Особливості та порядок укладення окремих видів трудових договорів: трудовий договір про сумісництво, суміщення професій і посад; трудовий договір про тимчасове заступництво; трудовий договір про надомну роботу; трудовий договір з молодим спеціалістом; трудовий договір з державним службовцем; трудовий договір з іноземцями та особами без громадянства.

Загальний порядок укладення трудового договору. Документи, що подаються при прийнятті на роботу.

Поняття переведення на іншу роботу, види переведень. Порядок переведення на іншу роботу. Переміщення на інше робоче місце, його відмінність від переведення. Оплата праці при переведенні на інші роботи. Зміна істотних умов праці та її правові наслідки.

Поняття і випадки відсторонення працівника від роботи. Порядок відсторонення працівника та повернення до виконання трудових обов'язків, оплата праці під час відсторонення.

Поняття припинення трудового договору, розірвання трудового договору та звільнення з роботи, співвідношення зазначених категорій. Класифікація підстав припинення трудового договору. Загальні підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи органів, що не є стороною трудового договору. Порядок та підстави припинення трудового договору за ініціативою працівника. Припинення трудового договору за ініціативою профспілкового органу. Порядок припинення трудового договору за ініціативою роботодавця. Основні та додаткові підстави припинення трудового договору за ініціативою роботодавця. Отримання згоди профспілкового органу на звільнення працівника.

Тема 9. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку

Поняття робочого часу та його правового регулювання. Нормальна і скорочена тривалість робочого часу, неповний робочий час: співвідношення категорій.

Режими робочого часу і порядок їх встановлення. Змінна робота, вахтовий метод роботи, гнучкі графіки роботи, ненормований робочий день. Поденний, тижневий і підсумований облік робочого часу. Поняття надурочних робіт і порядок їх застосування. Чергування.

Право на відпочинок і його гарантії. Поняття і види часу відпочинку. Перерви протягом робочого дня, зміни. Щоденні перерви в роботі. Щотижневі вихідні дні. Святкові і неробочі дні.

Поняття і види відпусток. Щорічна основна відпустка і порядок її надання. Щорічна додаткова відпустка, її види і порядок надання. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творча відпустка. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати.

Тема 10. Правове регулювання оплати праці

Конституційні засади права працівників на оплату праці. Соціально-економічні аспекти оплати праці. Правове визначення поняття оплати праці. Відмінність заробітної плати від винагороди за цивільно-правовими договорами, гарантійних і компенсаційних виплат. Структура заробітної плати: основна заробітна плата, додаткова заробітна плата, інші заохочувальні і компенсаційні виплати.

Співвідношення державного і договірного регулювання оплати праці.

Мінімальна заробітна плата: поняття, функції, умови визначення її розміру. Порядок встановлення і перегляду розміру мінімальної заробітної плати.

Організація оплати праці на підприємстві. Тарифна система та її елементи: тарифна сітка, схеми посадових окладів, тарифно-кваліфікаційні характеристики.

Надбавки і доплати до заробітної плати. Система заробітної плати та її види.

Преміювання працівників, винагорода за результатами роботи за рік.

Оплата праці при відхиленні від нормальних умов праці: при виконанні робіт різної кваліфікації, при суміщенні професій, виконанні роботи тимчасово відсутнього працівника, при виконанні надурочних робіт, при роботі у святкові та неробочі дні, у нічний час.

Поняття гарантійних і компенсаційних виплат. Гарантійні виплати, гарантійні доплати та їхні види. Компенсаційні виплати та їх види: виплати при службових відрядженнях, при переїзді в іншу місцевість, за невиданий спецодяг, амортизаційні виплати.

Порядок обчислення середньої заробітної плати. Порядок, строки і періодичність виплати заробітної плати. Обмеження відрахувань із заробітної плати.

Індексація заробітної плати. Компенсація втрати частини зарплати у зв'язку з порушенням строків її виплати.

Тема 11. Дисципліна праці

Поняття і значення дисципліни праці. Правові засоби забезпечення дисципліни праці.

Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Правила внутрішнього трудового розпорядку, інші локальні акти підприємства, установи, організації. Статути, положення про дисципліну. Трудові обов'язки працівника і роботодавця.

Система стимулювання праці за трудовим правом. Заохочення за успіхи в роботі: поняття, підстави, види, порядок застосування. Переваги і пільги в галузі

соціально-культурного і житлово-побутового обслуговування. Заохочення за особливі трудові заслуги.

Поняття і ознаки дисциплінарної відповідальності працівників. Дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності. Загальна і спеціальна дисциплінарна відповідальність. Дисциплінарні стягнення, порядок їх застосування, оскарження і зняття. Додаткові заходи впливу на порушників трудової дисципліни.

Заходи громадського впливу, що застосовуються в разі порушення трудової дисципліни. Повноваження трудових колективів, виборних органів первинних профспілкових організацій в забезпеченні трудової дисципліни.

Тема 12. Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин

Поняття, функції матеріальної відповідальності сторін трудового договору. Правова природа матеріальної відповідальності сторін трудового договору, її відмінність від цивільно-правової відповідальності.

Підстави і умови матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну майну роботодавця. Види матеріальної відповідальності працівників: повна і обмежена. Обмежена матеріальна відповідальність та її розмір. Повна індивідуальна матеріальна відповідальність. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність.

Визначення розміру шкоди і порядок її відшкодування. Визначення розміру шкоди у випадках, коли її фактичний розмір перевищує номінальний.

Матеріальна відповідальність роботодавця у трудових правовідносинах. Підстави, умови відповідальності та її розміри. Матеріальна відповідальність роботодавця за порушення права працівника на працю: у разі незаконної відмови у прийнятті на роботу; у разі незаконного звільнення або незаконного переведення на іншу роботу; у разі неправильного формулювання причини звільнення, що перешкоджало працевлаштуванню працівника; у разі затримки видачі трудової книжки; у разі затримки виконання рішення органу, який розглядав трудовий спір, про поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного на іншу роботу працівника; у разі незаконного відсторонення. Визначення розміру відшкодування і порядок стягнення. Регресні позови.

Інші випадки матеріальної відповідальності роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові. Відшкодування роботодавцем моральної шкоди у трудових правовідносинах.

Тема 13. Охорона праці

Конституційне право працівників на належні, безпечні та здорові умови праці. Законодавство про охорону праці працівників на виробництві.

Поняття охорони праці. Зміст інституту охорони праці та здоров'я працівників на виробництві за трудовим правом. Принципи правової охорони праці працівників. Гарантії прав працівників на охорону праці. Організація охорони праці працівників на підприємстві. Державне управління охороною праці працівників. Участь трудових колективів і профспілок у регулюванні охорони праці на підприємстві.

Організаційно-правові форми забезпечення охорони праці на підприємстві: фінансування охорони праці; медичні огляди працівників; інструктаж і навчання працівників правилам техніки безпеки і виробничої санітарії; забезпечення працівників засобами індивідуального захисту. Спеціальні правила охорони праці на важких, небезпечних і шкідливих роботах (скорочення робочого часу, надання додаткових відпусток, перерв в роботі, видача спецодягу та ін.).

Правила особливої охорони праці і здоров'я жінок, молоді і осіб зі зниженою працездатністю.

Розслідування і облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Відшкодування шкоди, заподіяної працівникові каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків.

Тема 14. Трудові спори

Індивідуальні трудові спори. Поняття, види і причини виникнення трудових спорів. Органи, що розглядають трудові спори. Принципи розгляду індивідуальних трудових спорів. Поняття, види підвідомчості індивідуальних трудових спорів.

Комісія по трудових спорах (КТС), їх організація і компетенція. Порядок і строки розгляду індивідуальних трудових спорів в КТС.

Розгляд індивідуальних трудових спорів у суді. Трудові спори, що безпосередньо розглядаються судом. Строки звернення до суду за вирішенням трудових спорів. Процесуальні особливості розгляду трудових спорів судом. Виконання судових рішень з трудових спорів.

Особливості розгляду трудових спорів деяких категорій працівників (суддів, прокурорсько-слідчих працівників).

Колективні трудові спори. Поняття, види, причини виникнення колективних трудових спорів. Сторони колективного трудового спору (конфлікту). Порядок формування і затвердження вимог найманих працівників або профспілки. Момент виникнення колективного трудового спору (конфлікту).

Порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) примирною комісією, за участю незалежного посередника, трудовим арбітражем. Гарантії діяльності незалежних посередників, членів примирних комісій і трудових арбітражів.

Національна служба посередництва і примирення: функції, повноваження.

Право працівників на страйк. Порядок оголошення страйку. Визнання страйків незаконними. Випадки, за яких забороняється проведення страйку. Обов'язки сторін під час проведення страйку. Гарантії та правове становище працівників у зв'язку з проведенням страйку. Правові наслідки визнання страйку незаконним.

Відповідальність за порушення законодавства про колективні трудові спори (конфлікти).

ПРОГРАМА КУРСУ «ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»

Тема 1. Поняття та організаційні форми права соціального забезпечення в Україні.

Поняття соціального захисту та соціального забезпечення в Україні.
Функції соціального забезпечення: економічна, демографічна, реабілітаційна.

Організаційно-правові форми здійснення конституційного права на соціальне забезпечення.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування та його види.

Забезпечення за рахунок прямих асигнувань із державного бюджету окремих категорій громадян.

Державна соціальна допомога (підтримка) як форма соціального забезпечення малозабезпечених громадян.

Відмінні ознаки організаційно-правових форм соціального забезпечення: коло забезпечувальних; джерела фінансування; умови; види та розміри забезпечення; органи управління.

Інші (додаткові) форми соціального забезпечення за рахунок місцевих бюджетів, соціальних фондів підприємств, благодійних організацій, творчих об'єднань.

Тема 2. Предмет, метод, система та принципи права соціального забезпечення

Предмет права соціального забезпечення. Метод права соціального забезпечення. Сполучення імперативного і диспозитивного способів правового регулювання, централізованого і локального правового регулювання. Наявність особливих юридичних фактів (юридичного складу) для виникнення, зміни чи припинення соціально-забезпечувальних відносин. Система (структура) права соціального забезпечення. Загальна і особлива частини. Право соціального забезпечення в системі національного права України. Співвідношення права соціального забезпечення з адміністративним, цивільним та трудовим правом. Відмінність права соціального забезпечення від інших галузей права. Система науки та система навчальної дисципліни “Право соціального забезпечення”.

Поняття та види принципів права соціального забезпечення. Система принципів права соціального забезпечення. Загальні та внутрішньогалузеві принципи права соціального забезпечення. Зміст принципів права соціального забезпечення. Загальні (галузеві) принципи права соціального забезпечення: всезагальність і доступність умов реалізації соціального забезпечення; багатоманітність видів соціального забезпечення; диференціація умов і норм соціального забезпечення; залежність права на соціальне забезпечення від соціального ризику; соціальне страхування; гарантування соціальним забезпеченням гідного рівня життя особи; здійснення соціального забезпечення за рахунок коштів державного пенсійного та інших джерел суспільного споживання; відповідність

соціального забезпечення міжнародним стандартам соціального захисту; охорона права громадян на соціальне забезпечення.

Принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування: законодавче визначення умов і порядку здійснення соціального страхування; обов'язковість страхування найманих працівників; багатоманітність видів соціальних виплат та послуг; відповідність розміру пенсії і соціальної допомоги рівню прожиткового мінімуму; цільове використання коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Принципи державної соціальної допомоги: законодавче визначення порядку та умов надання соціальної допомоги; універсальність, адресність, гуманність, доступність, субсидіарність, безповоротність.

Тема 3. Поняття та класифікація джерел права соціального забезпечення

Поняття джерел права соціального забезпечення. Особливості джерел права соціального забезпечення: їх множинність; відсутність єдиного кодифікованого акта, особливе місце актів Міністерства праці та соціальної політики України; наявність актів, що ухвалюються органами соціального страхування; значний ступінь диференціації правового регулювання. Види джерел права соціального забезпечення. Акти договірної характеру і нормативно-правові акти. Документи договірної характеру, ухвалені на міжнародному рівні. Класифікація джерел права соціального забезпечення за юридичною силою, дією у часі, просторі і за колом осіб.

Тема 4. Правовідносини соціального забезпечення та їх суб'єкти

Поняття, види та особливості правовідносин у сфері соціального забезпечення. Класифікація правовідносин. Соціально-забезпечувальні правовідносини, їх види та підстави виникнення. Процедурні правовідносини за правом соціального забезпечення. Соціально-страхові відносини. Юридичні факти, що передують соціально-забезпечувальним правовідносинам. Об'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: пенсія, соціальна допомога, соціальне утримання, соціальна послуга, пільга, субсидія. Страховий стаж за правом соціального забезпечення. Спеціальний трудовий стаж та його значення для права соціального забезпечення.

Загальна характеристика суб'єктів права соціального забезпечення. Суб'єкти надання і суб'єкти - отримувачі соціальних благ. Громадяни як суб'єкти, які отримують соціальне забезпечення. Суб'єкти, які сприяють реалізації права на соціальне забезпечення. Державні органи як суб'єкти права соціального забезпечення. Соціально-страхові фонди як суб'єкти права соціального забезпечення. Пенсійний фонд України як суб'єкт права соціального забезпечення.

Тема 5. Соціальні ризики: поняття, ознаки, види

Поняття, ознаки та види соціальних ризиків. Непрацевдатність як соціальний ризик. Загальна характеристика постійної непрацевдатності. Поняття, ознаки та порядок встановлення стійкої непрацевдатності. Загальна характеристика груп інвалідності. Причини інвалідності. Поняття та загальний порядок розслідування нещасного випадку на виробництві. Поняття та загальний порядок розслідування професійного захворювання. Поняття, порядок підтвердження тимчасової втрати працевдатності. Поняття безробіття, часткового безробіття. Порядок визнання громадянина безробітним. Втрата годувальника як соціальний ризик. Поняття, критерії та порядок підтвердження малозабезпеченості.

Тема 6. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії у системі соціального забезпечення

Поняття соціальної стандартизації: правовий аспект. Поняття, система і класифікація державних соціальних стандартів та їх гарантії в Україні. Сфери застосування державних соціальних стандартів. Основні державні соціальні гарантії та порядок їх установа. Прожитковий мінімум - базовий соціальний стандарт, порядок його встановлення. Рівень забезпечення прожиткового мінімуму та його практичне застосування. Законодавче визначення інших стандартів та державних гарантій у сфері соціального забезпечення: межі малозабезпеченості, мінімальної пенсії, середньомісячного сукупного доходу сім'ї, межі бідності. Соціальний моніторинг та його правове регулювання.

Тема 7. Поняття та види загальнообов'язкового державного соціального страхування

Поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування та його види. Законодавство України у сфері соціального страхування. Відмінність загальнообов'язкового державного соціального страхування від цивільно-правового договору страхування. Суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування. Застраховані особи та або члени їх сімей; особи, які підлягають страхуванню. Страхувальники. Страховики. Поняття соціального страхового фонду та їх види. Управління страховими фондами: загальна характеристика. Об'єкти державного соціального страхування. Страховий ризик і страховий випадок. Характеристика страхових випадків та умови надання соціального забезпечення. Види соціальних послуг та матеріального забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням. Підстави припинення виплат і надання соціальних послуг. Відповідальність страхувальників, страховиків та осіб, які надають соціальні послуги. Обов'язки застрахованих осіб.

Джерела коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу) для виплат за соціальним страхуванням. Нагляд, контроль і відповідальність суб'єктів у сфері соціального страхування.

Тема 8. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття

Загальна характеристика соціального страхування на випадок безробіття та його принципи. Застраховані та інші особи, які мають право на соціальне забезпечення в рамках цього виду страхування. Особи, які не підлягають страхуванню. Страховик і страхувальник.

Поняття безробітного та його правовий статус. Особи, які не можуть бути визнані безробітними. Види матеріального забезпечення на випадок безробіття. Допомога по безробіттю та умови її призначення. Умови надання допомоги по частковому безробіттю. Матеріальна допомога у період професійної підготовки або підвищення кваліфікації. Матеріальна допомога по безробіттю. Одноразова матеріальна допомога. Припинення, відкладення виплат матеріального забезпечення на випадок безробіття та скорочення їх тривалості. Допомога на поховання у разі смерті безробітного або особи, яка перебуває на його утриманні.

Порядок забезпечення незастрахованих осіб на випадок безробіття.

Дотації роботодавцю на створення робочих місць.

Тема 9. Поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю та витратами, зумовленими похованням

Поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку із тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням. Законодавство, що регулює відносини у цій сфері. Суб'єкти, об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю та витратами, зумовленими народженням і похованням. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг за цим видом соціального страхування. Допомога по тимчасовій непрацездатності. Допомога по вагітності і пологах. Допомога на поховання. Забезпечення оздоровчих заходів. Порядок надання матеріального забезпечення та соціальних послуг.

Тема 10. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання

Поняття, суб'єкти та загальна характеристика соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Страховий ризик і страховий випадок. Поняття нещасного випадку та професійного захворювання. Права та обов'язки застрахованої особи. Обов'язки роботодавців як страхувальників та Фонду соціального страхування від нещасних випадків. Порядок розслідування нещасних випадків на виробництві. Порядок встановлення ступеня втрати працездатності потерпілим на виробництві. Відшкодування шкоди, заподіяної застрахованому ушкодженням його здоров'я. Види страхових виплат. Щомісячні страхові виплати та інші витрати на відшкодування шкоди. Право на страхові виплати у разі смерті потерпілого. Порядок

призначення та надання соціальних виплат і послуг. Порядок розгляду справ про страхові виплати та вирішення спорів.

Тема 11. Система страхового пенсійного забезпечення в Україні

Нова пенсійна система України: загальні положення. Закони України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” та «Про недержавне пенсійне забезпечення». Структура системи пенсійного забезпечення та її законодавче регулювання. Солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, накопичувальна система пенсійного страхування, система недержавного пенсійного забезпечення. Поняття та правові ознаки страхових пенсійних виплат. Суб'єкти права на отримання пенсії та соціальних послуг із солідарної пенсійної системи. Страхові внески на пенсійне страхування. Пенсії у солідарній системі. Страховий стаж як загальна умова призначення пенсій за солідарною системою. Поняття мінімального страхового внеску. Поняття коефіцієнта страхового стажу. Порядок обчислення страхового стажу.

Загальні умови пенсійного забезпечення за солідарною пенсійною системою. Умови та розміри призначення пенсій за віком.

Умови та розміри призначення пенсії по інвалідності. Пенсії у разі втрати годувальника.

Порядок призначення та перерахунку пенсій. Виплата, припинення та поновлення пенсій.

Поняття накопичувальної пенсійної системи та умови її впровадження в Україні. Умови участі громадян у накопичувальній пенсійній системі. Види пенсійних виплат з Накопичувального фонду та умови їх призначення. Довічна обумовлена пенсія. Довічна пенсія подружжя. Пенсія на визначений строк. Одноразова пенсійна виплата.

Тема 12. Недержавне пенсійне забезпечення

Системи та принципи недержавного пенсійного забезпечення.

Суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення та їх правовий статус.

Недержавні пенсійні фонди, їх види, засновники, учасники та вкладники. Правові способи здійснення недержавного пенсійного забезпечення.

Пенсійний контракт. Пенсійні схеми. Довічний анuitет (довічна пенсія в системі недержавного пенсійного забезпечення). Договір страхування довічної пенсії, договір страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду, договір про відкриття пенсійних депозитних рахунків. Пенсійні виплати недержавних пенсійних фондів.

Тема 14. Поняття та види державних соціальних допомог та соціальних пільг

Поняття державних соціальних допомог, їх ознаки та види. Допомоги особам, які не мають права на пенсію. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. Допомоги дітям-інвалідам та інвалідам з дитинства. Державні допомоги сім'ям з дітьми. Державна соціальна допомога у зв'язку з вагітністю та пологами. Одноразова допомога при народженні дитини. Державна соціальна допомога для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Державна соціальна допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням. Державна соціальна допомога на дітей одиноким матерям. Субсидії на оплату житлово-комунальних послуг. Державні допомоги особам, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

Соціальні пільги як правовий засіб додаткового соціального захисту: поняття, види та загальна характеристика. Пільги за професійним та соціальним статусом особи. Поняття соціального статусу особи. Соціальні пільги інвалідам, ветеранам праці та особам похилого віку, ветеранам війни, особам, які постраждали від нацистських переслідувань. Соціальний захист дітей війни. Соціальний захист жертв політичних репресій. Соціальний захист біженців.

Тема 15. Соціальне обслуговування та діяльність соціальних служб

Соціальні послуги, їх форми, види принципи надання. Суб'єкти, які надають соціальні послуги, та їх правовий статус. Органи, соціальні служби та соціальні установи.

Платні та безоплатні соціальні послуги. Порядок призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги.

Соціальні послуги центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Соціальні послуги інтернатних закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Навчально-виховні інтернатні заклади для дітей. Соціально-медичні інтернатні заклади для дітей, які потребують тривалого лікування. Дитячий будинок сімейного типу та правовий статус його вихованців.

Соціальні послуги притулку для неповнолітніх. Умови перебування неповнолітніх у притулку. Соціальне обслуговування осіб похилого віку та інвалідів. Умови утримання, медичне та соціальне обслуговування в будинках-інтернатах. пансіонатах для громадян похилого віку, інвалідів, ветеранів війни та праці, геріатричних пансіонатах.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ НАПИСАННЯ РЕФЕРАТИВ

1. Проблеми адаптації трудового законодавства України до міжнародних стандартів.
2. Соціальний діалог у сфері праці: поняття та форми.
3. Трудовий договір як основний інститут трудового права.

4. Контракт як особлива форма трудового договору: історія, сучасність та перспективи існування.
5. Особливості виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин державних службовців.
6. Дисциплінарна відповідальність: наука та практика.
7. Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин: напрями удосконалення законодавства.
8. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку в Україні: порівняльний аналіз із зарубіжним законодавством.
9. Міжнародно-правове законодавство у сфері праці та соціального захисту.
10. Проблеми розвитку законодавства про пенсійне забезпечення в Україні.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Трудове право

1. Право на працю та проблеми його реалізації.
2. Предмет та метод трудового права.
3. Особливості джерел трудового права.
4. Проблеми єдності та диференціації правового регулювання відносин у сфері праці.
5. Трудові правовідносини: поняття, підстави виникнення, зміни та припинення.
6. Теоретичні та практичні проблеми зайнятості та працевлаштування в Україні.
7. Соціальний діалог у сфері праці: поняття та форми.
8. Проблеми локального регулювання відносин у сфері праці.
9. Гарантії при укладенні, зміні та припиненні трудового договору.
10. Контракт як особлива форма трудового договору.
11. Проблеми правового регулювання переведення й інших змін умов трудового договору.
12. Проблеми розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.
13. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку.
14. Дисципліна праці та методи її забезпечення.
15. Дисциплінарна відповідальність та її види.
16. Матеріальна відповідальність сторін трудових відносин.
17. Проблеми регулювання повної матеріальної відповідальності працівників.
18. Трудові спори: поняття, види, причини виникнення.
19. Нагляд та контроль за дотриманням трудового законодавства.
20. Міжнародно-правове регулювання праці.

Право соціального забезпечення.

21. Предмет та особливості методу соціального забезпечення.
22. Організаційно-правові форми соціального забезпечення.
23. Система пенсійного забезпечення в Україні: теоретичні та практичні питання.

24. Поняття та види джерел права соціального забезпечення.
25. Страховий стаж як категорія права соціального забезпечення.
26. Проблеми недержавного пенсійного забезпечення в Україні.
27. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття.
28. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.
29. Загальнообов'язкове державне соціальному страхуванні від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.
30. Надання державних допомог сім'ям з дітьми як вид соціального забезпечення в Україні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ «ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ» НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1. Європейська соціальна хартія // Збірка договорів Ради Європи. - К.: Парламентське вид-во, 2000.
2. Європейський кодекс соціального забезпечення, прийнятий Радою Європи 11 березня 1964 р., переглянутий у червні 1990 р. - К.: Парламентське вид-во, 2000.
3. Загальна декларація прав людини, прийнята Генеральною асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року // Права людини: Міжнародні договори України, декларації, документи / Упорядник і авт. комент. Ю.К. Качуренко. - К.: Наукова думка, 1992. - С. 22.
4. Конституція України - Основний Закон України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 1996. - № 30. - Ст. 141.
5. Концепція соціального забезпечення населення України / Схвалена постановою Верховної Ради України 21.12.93 // ВВР. - 1994. - № 6. - Ст. 31.
6. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 19 грудня 1996 р. // Права людини, міжнародні договори України, декларації, документи / Упорядник і авт. комент. Ю.К. Качуренко. - К.: Наукова думка, 1992. - С. 25-31.
7. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи: Закон України від 08.07.2011 № 3668-VI // Офіційний вісник України від 23.09.2011 - 2011 р. - № 71. - Ст. 2667
8. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI // Голос України від 15.09.2010 - № 171
9. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 5 жовтня 2000 року № 2017-I 11 // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 48. - Ст. 409.
10. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України 21 листопада 1992 р. // ВВР- 1993. - № 5. - Ст. 21.

11. Про державну службу: Закон України № 3723-XII від 16 грудня 1993 р. // ВВР. -1993. -№ 52. - Ст. 490.

12. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України № 1768-ІН від 1 червня 2000 р. // ВВР. - 2000. - № 35. - Ст. 290.

13. Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства і дітям-інвалідам: Закон України № 2109-111 від 16 листопада 2000 р. // ВВР. -2001. - № I.-Ст. 2.

14. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон України від 18 травня 2004 року // ВВР. - 2004. - № 33-34. - Ст. 404.

15. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 р. // Офіційний вісник України. - 2003. - № 33.- Ст. 1770.

16. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування в зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і витратами, обумовленими народженням і похованням: Закон України від 18 січня 2001 р. //ВВР. - 2001. - № 14. - Ст. 71.

17. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 23 вересня 1999 р. (із змінами) // ВВР.- 1999. - № 46-47. - Ст. 403.

18. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 р. // ВВР. - 2000. - № 22. - Ст. 171.

19. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 6 квітня 2000 р. // ВВР. - 2000. - № 28. - Ст. 302.

20. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 9 липня 2003 р. // Офіційний вісник України. - 2003. - № 33. - Ст. 1769.

21. Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей: Закон України від 2 червня 2005 р. № 2623-ІУ // ВВР. - 2005. - № 26. - Ст. 354.

22. Про основи соціальної захищеності інвалідів України: Закон України від 21 березня 1991 р. //ВВР. - 1991.-№21.-Ст. 252.

23. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16 грудня 1993 р. // ВВР. - 1994 - № 4. -Ст. 18 (із змінами).

24. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною: Закон України від 1 червня 2000 р. // ВВР. - 2000. - № 35. - Ст. 289.

25. Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ: Закон України від 9 квітня 1992 р. // ВВР. - 1992. - № 29. - Ст. 399 (із змінами та доповненнями).

26. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15 липня 1999 року № 966-XІУ // Офіційний вісник України. - 1999. - № 33. - Ст. 1702.

27. Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 р. // ВВР. - 1991. - № 53-Ст. 793 (із змінами).

28. Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Білорусь про трудову діяльність і соціальний захист громадян України та Республіки Білорусь, які працюють за межами своїх держав: Закон України від 26 квітня 1996 р. // ВВР. - 1996. - №26.-Ст. 112.

29. Про реабілітацію інвалідів в Україні: Закон України від 6 жовтня 2005 р. // ВВР. -2006.- №2-3.-Ст. 36.

30. Про соціальний захист дітей війни: Закон України від 18 листопада 2004 р. // ВВР. -2005.-№4. -Ст. 94.

31. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20 грудня 1991 р. // ВВР. - 1992. -№ 15. - Ст. 190 (із змінами).

32. Про соціальні послуги: Закон України від 19 червня 2003 р. № 966-1V // ВВР. -2003.- №45.-Ст. 358.

33. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 р. //ВВР. - 1993. -№ 45. - Ст. 425 (із змінами).

34. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали в результаті Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28 лютого 1991 р. // ВВР. - 1991. - № 16.- Ст. 200

35. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 р. // ВВР. - 1992.-№3.-Ст. 17 (із змінами).

36. Про судоустрій та статус суддів: Закон України № 2862-XII від 07 липня 2010 р. // ВВР. - 2010.- № 8. - Ст. 56

37. Про основні напрямки соціальної політики на період до 2004 року - Указ Президента України від 24 травня 2000 р. // Офіційний вісник України. - 2000. -№21. -Ст. 858.

38. Державний класифікатор соціальних стандартів і нормативів: затв. Наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 17 червня 2002 № 293 // www.uazakon.com

39. Деякі питання призначення і виплати допомоги сім'ям з дітьми: постанова Кабінету Міністрів України № 13 від 11 січня 2007 р. // ЗП України. - 2007. - № 2. -Ст. 30.

40. Перелік посад артистів театральних та інших видовищних закладів, підприємств і колективів, які мають право на пенсію за вислугу років незалежно від віку: затв. постановою Кабінету Міністрів України № 583 від 12 жовтня 1992 р. // ЗП України. - 1992. - № 11. - Ст. 271.

41. Перелік посад наукових (науково-педагогічних) працівників державних підприємств, установ, організацій, перебування на яких дає право на призначення пенсій та виплату грошової допомоги у разі виходу на пенсію відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2001 р. № 157 // Офіційний вісник України. - 2001.-№47.-Ст. 2103.

42. Положення про Міністерство праці та соціальної політики України: затв. Указом Президента України від 30 серпня 2000 р. № 1035/2000 // Офіційний вісник України, 2000.-№35.-Ст. 1482.

43. Положення про Пенсійний фонд України: затв. Указом Президента України від 1 березня 2001 р. № 121/2001 // Офіційний вісник України 2001.- № 9.-Ст.350.

44. Положення про порядок і умови проходження служби в митних органах: затв. постановою Кабінету Міністрів України № 97 від 9 лютого 1993 року // ЗП України.-1993.-№6. -Ст. 97.

45. Положення про порядок призначення та виплати державної допомоги сім'ям з дітьми: затв. Міністерством праці, Міністерством освіти, Міністерством соціального захисту населення і Міністерством фінансів України // Урядовий кур'єр. - 1993. - 25 березня.

46. Порядок видачі свідоцтва про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2000 р. // Офіційний вісник України, 2000. -№ 34. - Ст. 1452.

47. Порядок оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів підприємств, установ, організацій: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2001 р. № 439 // Офіційний вісник України. 2001. - № 20.-Ст. 852.

48. Порядок організації та проведення медико-соціальної експертизи втрати працездатності: затв. постановою Кабінету Міністрів України № 221 від 4 квітня 1994 // ЗП України. - 1994. -№ 8. - Ст. 190.

49. Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам і державної соціальної допомоги на догляд: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 2 квітня 2005 р. № 261 // Урядовий кур'єр. - 2005. - 25 травня.

50. Порядок призначення і виплати пенсій за вислугу років заслуженим майстрам спорту, майстрам спорту міжнародного класу - членам збірних команд України: затв. постановою Кабінету Міністрів України № 583 від 12 жовтня 1992 року// ЗП України. -№ 11.-Ст. 271.

51. Про затвердження Програми соціального захисту ветеранів: постанова Кабінету Міністрів України від 15 січня 2005 р. № 42 // Офіційний вісник України - 2005. -№ 5-Ст. 291.

52. Про затвердження порядку видачі та зразка свідоцтва про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2000 р. № 1306 // Офіційний вісник України. - 2000. - № 34. - Ст. 1452.

53. Про затвердження Порядку надання допомоги на поховання деяких категорій осіб виконавцю волевиявлення померлого або особі, яка зобов'язана поховати померлого: постанова Кабінету Міністрів України № 99 від 31 січня 2007 р.// ЗП України. – 2007. - № 3. – Ст.56

54. Про затвердження Порядку надання інвалідам та дітям-інвалідам реабілітаційних послуг: постанова Кабінету Міністрів України № 80 від 31 січня 2007 р. // ЗП України. – 2007. - № 3. – Ст.54.

55. Про затвердження порядку фінансування та виплати різниці між сумою пенсії, призначеної науковим (науково-педагогічним) працівникам державних бюджетних установ і організацій, науковим (науково-педагогічним) працівникам державних не бюджетних підприємств і організацій згідно із Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність», та сумою пенсії, обчисленою відповідно до інших законодавчих актів, на яку мають право зазначені особи: постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2000 р. № 1826 // Офіційний вісник України. -2000.- № 50. – Ст.2165.

56. Про затвердження списків №1 и № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, що дають право на пенсію за віком на пільгових умовах: постанова Кабінету Міністрів України № 162 від 11 березня 1994 р. // Інформ. бюл. Міністерства праці України «Людина і праця». – 1994. - № 6.

57. Про затвердження Списку робіт і професій, що дають право на пенсію незалежно від віку при безпосередній зайнятості протягом повного робочого дня на підземних і відкритих гірничих роботах (включаючи особливий склад гірничорятувальних частин), пов'язаних з видобутком вугілля, сланцю, руди та інших корисних копалин, на будівництві шахт і рудників та в металургії терміном не менше 25 років: постанова Кабінету Міністрів України № 202 від 31 березня 1994 р. // ЗП України. – 1994. - №7. – Ст.184

58. Про організацію робочих місць та працевлаштування інвалідів: постанова Кабінету Міністрів України № 314 від 3 травня 1995 р. // ЗП України. - 1995 - № 7-Ст. 181.

59. Про перелік закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років: затв. Постановою Кабінету Міністрів України № 909 від 4 листопада 1993 р. // ЗП України. - 1994. -№ 4.- Ст. 70.

60. Про порядок перерахунку пенсій науковим працівникам державних наукових установ, організацій та науково-педагогічним працівникам державних вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації, які вийшли на пенсію до набрання чинності Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»: постанова Кабінету Міністрів України від 27 травня 1999 р. № 924 // Офіційний вісник України. - 1999.-№22.-Ст. 1004.

61. Про порядок підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній: постанова Кабінету Міністрів України № 637 від 12 серпня 1993 р. // ЗП України. - 1993. - № 12.-Ст. 273.

62. Про забезпечення перерахунку та виплати пенсій, призначених згідно із Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 квітня 2005 р. № 92-р. // Офіційний вісник України. 2005.-№ 14.-Ст. 726.

63. Типове положення про комісії для розгляду питань, пов'язаних із встановленням статусу учасника війни відповідно до Закону України «Про

статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»: затв. наказом Міністерства соціального захисту населення України № 79 від 30 травня 1996 р. // Соціальний захист: Інформ. бюл. Міністерства соціального захисту населення України. - 1996. - № 2 - С. 45.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

64. Право соціального забезпечення в Україні: [Підручник]. / [Л.І. Лазор, М.І. Іншин, С.М. Прилипко, О.М. та ін.]; За заг. ред. С.М. Прилипка, О.М. Ярошенка. – Харків: Видавництво «ФІНН», 2009. – 434 с.
65. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: Навчальний посібник. Вид. 4-те, доповн. та переробл. - К.: Атіка, 2006. - 400 с.
66. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту України: Навч. посіб. - К.: Знання, 2005. - 615 с.
67. Мачульская Е.Е. Практикум по праву социального обеспечения. Для юрид. вузов и факультетов. - М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА, 1999. - 252 с.
68. Право соціального забезпечення України: Навч. Посібник / За ред. П.Д. Пилипенка. - К.: Істина, 2007 - 224 с.
69. Право соціального забезпечення України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П.Д. Пилипенко, В.Я. Бурак, СМ. Синчук та ін. / За ред. П.Д. Пилипенка. - 2-ге вид., переробл. І доп. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. - 504 с.
70. Сирота І.М. Право соціального забезпечення в Україні: Підручник. - Вид. сьоме, перероб. і доп. - Х.: «Одіссей», 2007. - 408 с.
71. Сташків Б.І. Право соціального обслуговування: Навч. посіб. - К.: Знання, 2007. – 567 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

72. Андреев В.С. Деонтология, медицинское право, право социального обеспечения // Сов. юстиция. - 1980. - № 24.
73. Андреев В.С. Право социального обеспечения в СССР. - М., 1987.
74. Андреев В.С. Право граждан СССР на материальное обеспечение в старости и при нетрудоспособности и его юридические гарантии. Автореф. дис. ... докт. юрид. наук. - М., 1966.
75. Безугла ЯЛ. Трудовий стаж і його юридичне значення. - К.: Знання, 1979.
76. Волгин Н.А. Японский опыт решения экономических и социально-трудовых проблем. - М., 1998.
77. Гарасимів Т.З. Принципи права соціального забезпечення. - Дрогобич, 2002. - 128 с.
78. Дембо Л.И. Врачебное право.- Вып. 1: Санитарно-социальное законодательство. СПб., 1914.
79. Європейський Суд з прав людини. Базові матеріали. Застосування практики. - К.: Укр. центр правничих студій, 2003. - 582 с.
80. Життлер А.Б. Організація соціального забезпечення у Франції. - К.,

1993.

81. Забелин Л.В. Теория социального обеспечения. - М., 1924.

82. Захист соціальних прав людини і громадянина в Україні: проблеми юридичного забезпечення: Мат. наук.-практ. конф., 30 січня 2003 р., м. Київ / За ред. Н.Б. Болотіної. - К.: КІВС, 2003. - 200 с.

83. Захист соціальних та економічних прав: міжнародні стандарти і законодавство України: Мат. наук. практ. конф., 12 березня 2004 р., м. Київ: у 2 ч. / За ред О.Ф. Штанька, Н.Б. Болотіної. - К.: КЮІ МВС України, 2004.

84. Захаров М.Л., Савостьянова В.Б., Тучкова Э.Г. Комментарий к новому пенсионному законодательству. - М.: ООО «ТК Велби», 2003. - 336 с.

85. Зайкин А.Д. Правоотношения по пенсионному обеспечению. - М., 1974.

86. Иванова Р.И., Тарасова В. А. Предмет и метод советского права социального обеспечения. - М., 1983.

87. Иванова Р.И. Правоотношения по социальному обеспечению в СССР. - М.: Изд-во Моск. ун-та, 1986.

88. Кир'ян Т., Шаповал М., Вітер В. Світовий досвід застосування соціальних стандартів // Соц. захист. - 1999. - № 3. - С. 66-73.

89. Мітчел В. Регулювання недержавного пенсійного забезпечення: Пер. з англ. // Соц. політика і соц. робота. - 1998. -№ 3. - С. 16-28.

90. Пилипенко П.Д. Право соціального забезпечення у системі соціального права // Право України. - 2004. - № 10. - С. 96-99.

91. Полтавець В. Соціальна робота в Україні: перші кроки: Монографія. - К., 2000. -230 с.

92. Право социального обеспечения: Учеб. пособие / Под ред. К.Н. Гусова. - М.: Проспект, 1999. - 344 с.

93. Прилипко С. Солідарні засади у соціальному забезпеченні // Право України. - 2003. - № 1. - С. 83-85.

94. Прилипко С. Право на пенсійне забезпечення та його реалізація в умовах ринкової економіки // Право України. - 2003. - № 2. - С. 45-48.

95. Рабінович П.М., Хавронюк М.І. Права людини і громадянина: Навч. посіб. - К.: Атіка, 2004.-464 с.

96. Роик В.Д. Модернизация системы социальной защиты и место в ней социального страхования // Аналитический вестн. Совета Федерации Федерального Собрания Российской Федерации. - 2003. - № 10 (203).

97. Синчук С. М. Теорія соціального ризику за правом соціального забезпечення // Право України. - 2003. - № 3. - С. 55-59.

98. Сирота И.М. Все о пенсиях, пособиях, социальной защите граждан Украины: Науч.-практ. комментарий и сб. нормативных актов. - Х.: Одиссей, 1999.

99. Смирнова М.О. Источники права социального обеспечения // Правоведение. -1981. -№3.

100. Советское право социального обеспечения / Под ред А.Д. Зайкина. - М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982.

101. Социальное обеспечение в странах запада. Франция, ФРГ, Италия: Сб. обзоров. -М., 1994.

102. Социальное страхование и социальная защита: Доклад Генерального

директора МБТ на Международной конференции труда. Женева, 1993 // Человек и труд. - 1993. - № 9.

103. Социальные права человека и социальные обязанности государства / Под ред. В.А. Иваненко - СПб.: Юрид. центр Пресе, 2003. - 404 с.

104. Сташків Б. Судовий захист - соціальним правам громадян // Право України. -1996. -№ 10.-С. 30-33.

105. Сташків Б. Соціальному обслуговуванню - законодавче закріплення // Право України. - 1997. -№ 10. - С. 31-35.

106. Сташків Б. Загальна характеристика юридичних фактів у пенсійному забезпеченні//Право України. - 1998. - № 1.-С. 115-119.

107. Сташків Б. Місце права соціального забезпечення в системі права України // Право України. - 2001. - № 11. - С. 80-83.

108. Сташків Б.І. Функції права соціального забезпечення: вимоги сьогодення // Право України. - 2001. - № 7. - С. 66-69.

109. Сташків Б. Норми права соціального забезпечення // Право України. - 2002. - № 2.-С. 74-78.

110. Сташків Б. Право соціального забезпечення як самостійна галузь права та науки: Конспект лекції. - Чернігів, 2003. - 44 с.

111. Сташків Б. Правовідносини у сфері соціального забезпечення: Конспект лекції. Чернігів, 2003.

112. Стичинский Б.С. Проблемы совершенствования правового регулирования социального обеспечения граждан: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Укр. юрид. академия. - Х., 1992.

113. Тарасова В.Л. Юридические факты в области пенсионного обеспечения. - М., 1974.

114. Теренс М. Ганслі. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки: Пер. з англ. - К.: Основи, 1996.

115. Трудовое и социальное право зарубежных стран: основные институты: Сравнительно-правовое исследование / Под ред. З.Б. Френкель. - М.: Юристь, 2002.- 687 с.

116. Умови проходження служби і соціальний захист працівників міліції: 36. нормативно-правових актів України / Упоряд.: О.В. Терещук, О.Ф. Штанько, Н.Б. Болотіна. - К.: Вікар, 2003.

117. Лушникова М. В. Курс права социального обеспечения / М. В. Лушникова, А. М. Лушников. - 2-е изд., доп. - М. : Юстицинформ, 2009. - 656 с. - (Серия «Образование»),

118. Малюга Л. Ю. Правове регулювання соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Малюга Леся Юріївна. - К., 2012.-20 с.

119. Малюга Л. Ю. Юридична природа соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи / Л. Ю. Малюга// Вісн. Акад. праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. -2010. - № 4.-С. 51-56.

120. Мачульская Е. Е. Право социального обеспечения. Перспективы развития / Е. Е. Мачульская. - М. : Городец, 2000. - 144 с.

121. Пенсійне та соціальне забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ та членів їх сімей : Довідник / [В. І. Маценко та ін.] ; за заг. ред. Є. М. Польського, В. М. Комарницького. - Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. - 479 с.
122. Правові проблеми пенсійного забезпечення в Україні : монографія / [Н. М. Хуторян, М. М. Шумило, М. П. Стадник та ін.] - К.: Ін Юре, 2012.-538 с.
123. Право на пенсію та його реалізація за сучасним законодавством України : Довідник / [Н. М. Хуторян, М. М. Шумило та ін.] - К. : Юридична думка, 2012.-207 с.
124. Пономаренко О. М. Правове регулювання соціального забезпечення допомогами у зв'язку з народженням та вихованням дитини : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Пономаренко Оксана Михайлівна. - Х., 2005. - 225 с.
125. Прилипко С. М. Предмет права соціального забезпечення : дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.05 / Прилипко Сергій Миколайович. - Х., 2007. - 382 с.
126. Прилипко С. М. Проблеми теорії права соціального забезпечення : монографія / С. М. Прилипко. - Х. : ПП «Берека-Нова», 2006. - 264 с.
127. Право соціального забезпечення в Україні : підручн. / [Т. А. Занфірова, М. І. Іншин, С. М. Прилипко та ін. ; за заг. ред. Т. А. Занфірової, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. - Х. : ФІНИ, 2012. - 640 с.
128. Право соціального забезпечення України : підручн. для студ. юрид. спец, вищ. навч. закл. / [П. Д. Пилипенко, В. Я. Буряк, С. М. Синчук та ін.]; за ред. П. Д. Пилипенка. -3-тє вид., перероб. і доповн. - К.: Ін Юре, 2010.- 504 с.
129. Рунова Н. О. Правове регулювання соціального обслуговування в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Рунова Наталія Олегівна. - Луганськ, 2011.- 182 с..
130. Скоробагатько А. В. Правове регулювання пенсійного забезпечення наукових працівників : дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 / Скоробагатько Андрій Васильович -К., 2004. - 188 с.
131. Солопова І. В. Медичне обслуговування як форма соціального захисту населення України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Солопова Іржина Віталіївна. -Х., 2009. - 177 с.
132. Стаховська Н. М. Відносини в праві соціального забезпечення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Наталя Михайлівна Стаховська. - К., 2000. - 203 с.
133. Сташків Б. І. Гарантії права на соціальне забезпечення : навч. посібн. / Б. І. Сташків. - Чернігів : Чернігівський держ. ін-т права, технологій та праці, 2011.- 100 с.
134. Сташків Б. І. Юридичні факти в праві соціального забезпечення : моногр. / Б.І. Сташків. - Чернігів: Ред.-видавн. комплекс «Деснянська правда», 2008. - Сташків Б. І. Теорія права соціального забезпечення : навч. посібн. / Б. І. Сташків. - К. : Знання, 2005. - 405 с. - (Вища школа ХХІ століття).
135. Сташків Б. І. Право соціального обслуговування : навч. посіб. / Б. І. Сташків. - К. : Знання, 2007. — 567 с.

136. Стрепко В. Л. Правові засади регулювання соціальних допомог в Україні : Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 / Стрепко Володимир Любомирович. - К., 2007. - 16 с.
137. Стеценко С. Г. Медичне право України (правові засади забезпечення медичного страхування) : моногр. / С. Г. Стеценко, В. Ю. Стеценко, Я. М. Шаткоовський ; за заг. ред. С. Г. Стеценка. - К.: Атіка, 2010. - 208 с.
138. Татаренко Г. В. Договірне регулювання пенсійного забезпечення в Україні : монографія / Г. В. Татаренко. - Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. - Луганськ : Література, 2011. - 220 с.
139. Тищенко О. В. Соціально-правові аспекти реалізації пенсійної реформи в Україні та країнах Європейського Союзу : монографія / О. В. Тищенко, Є. Ф. Томін. - К. : Обрії, 2009. - 186 с.
140. Федорова М. Ю. Теоретические проблемы правового регулирования социального страхования : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.05. / Федорова Марина Юрьевна. - С-Пб, 2003. - 362 с.
141. Феицук В. В. Правове регулювання пенсійного страхування в Україні (фінансово-правовий аспект) : монографія / В. В. Феицук, Ю. О. Тараненко, Ю. І. Пивовар ; за заг. ред. В. В. Феицука. - К. : Аванпост-прім, 2010. - 189 с.
142. Ширант А. А. Принципи пенсійного забезпечення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Ширант Алла Анатоліївна. - К., 2011. - 220 с.
143. Шумило М. М. Правове регулювання пенсійного забезпечення державних службовців : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Шумило Михайло Миколайович. - Одеса, 2009. — 24 с.
144. Юровська В. В. Правове регулювання відносин в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.05 / В.В. Юровська. - Х., 2005.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ «ТРУДОВЕ ПРАВО» НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1. Конституція України від 28.06.1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30.
2. Кодекс законів про працю України. Закони про працю. – Київ. 2000.
3. Закон України «Про колективні договори і угоди» від 1.07.1993р. // ВВР України. – 1993. - № 36. – Ст. 361.
4. Закон України “Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності” // ВВР України, 1999, № 45.
5. Закон України “Про охорону праці” від 14.10.1992р. // ВВР України. – 1992. – “ 49.
6. Закон України “Про оплату праці” від 24.03.1995 р. // ВВР України – 1995. - № 17

7. Закон України “Про відпустки” від 15.11.1996р. // ВВР України. – 1997. – № 2.
8. Закон України “Про зайнятість населення” від 01.03.1991р. // ВВР України. – 1991. - № 14.
9. Закон України “Про державну службу” від 16.12.1993р. // ВВР України. – 1993. - № 52.
10. Закон України “Про основи соціальної захищеності інвалідів на Україні” від 21.03.1991р. // ВВР України. – 1991. - №21.
11. Закон України “Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)” від 03.03.1998р. // ВВР України. – 1998. № 34.
12. Закон України “Про організації роботодавців” від 24.05.2001 р. // ВВР України. – 201. № 32.
13. Закон України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.2000. // ВВР України. – 2000.- № 22.
14. Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” від 24.02.1994. // ВВР України. – 1994. № 27.
15. Про державну службу : Закон України від 17.11.2011 р. № 4050-УІ // Відом. Верхов. Ради України. -2012. -№ 26. - Ст. 273.
16. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 9 від 06.11.1992р. “Про практику розгляду судами трудових спорів” / Трудові спори: законодавство, коментар, судова практика. – К.: Істина. – 2000.
17. Постанова Пленуму Верховного Суду України “Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками” / Трудові спори: законодавство, коментар, судова практика. – К.: Істина. – 2000.
18. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 13 від 24.12.1999р. “Про практику застосування судами законодавства про оплату праці”. // Постанови Пленуму Верховного Суду України (1963 – 2000р.р.). Т. 1.
19. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 6 від 10.10.1982р. “Про судову практику в справах, пов’язаних із порушенням вимог законодавства про охорону праці” / Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України (1963 – 1997р.р.) Сімферополь: Вид-во “Таврія”. – 1998.
20. Постанова Кабінету Міністрів України від 8.02.1997 року № 67 “Про затвердження положення про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і Положення про єдиний порядок підготовки , перепідготовки та підвищення кваліфікації керівників державних підприємств, установ і організацій” // Офіційний вісник України – 1997р. – № 7. – С. 57.
21. Постанова Кабінету Міністрів України “ Про впорядкування застосування контрактної форми трудового договору” від 19 березня № 170. / Законодавство України про працю. Збірник нормативних актів у трьох книгах. К.: Вид-во “Істина”. – 1999. Т. 1.
22. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок повідомної реєстрації галузевих і регіональних угод, колективних договорів» від 5.04.1994р. № 225 // Зібрання постанов Уряду України. – 1994. - № 8. – Ст. 193.

23. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14.01.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. № 23.
24. Типові правила внутрішнього трудового розпорядку для робітників і службовців підприємств, установ, організацій, затверджені Постановою Держкомпраці СРСР 20.07.1984р.
25. Положення про державну службу зайнятості: Затв. Постановою КМУ від 24.06.1991, №47 // ЗП УРСР. – 1991. - № 6.
26. Порядок працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, підготовка яких здійснювалась за державним замовленням: Затверджено постановою КМУ від 22.08.1996р. № 992 // Урядовий кур'єр. – 1996.
27. Порядок реєстрації, перереєстрації та ведення обліку громадян, які шукають роботу і безробітних: затверджено постановою КМУ від 14.02.2007р. № 219 // Офіційний вісник України. – 2007. - № 12.
28. Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ, організацій: Постанова КМУ від 3.04.1993р. №245 // ЗП України. – 1993. - №9.
29. Про трудові книжки працівників: Постанова КМУ від 27.04.1993. - №301 // Законодавство України про працю: Збірник нормативно-правових актів. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2006. – С.507.
30. Інструкція про порядок ведення трудових книжок працівників: затверджена наказом Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України від 29.07.1993 р. №59 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України. – 1993. - №9-10.
31. Перелік виробництв, цехів, професій та посад з небезпечними умовами праці, робота в яких дає право на скорочену тривалість робочого тижня: Затверджений Постановою КМУ від 21.02.2001р. № 163 // Праця і зарплата. – 2001. - №9.
32. Список виробництв, цехів, професій та посад із шкідливими і важкими умовами праці, зайнятість працівників в яких дає право на щорічну додаткову відпустку: Затв. Постановою КМУ від 17.11.1997р. №12.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

33. Бойко М. Д. Трудове право України Навчальний посібник. Курс лекцій К.: “Олан”, 2002.
34. Венедиктов В.С. Трудовое право Украины. – Х.: Консум, 2004. – 304 с.
35. Карпенко Д. О. Основи трудового права: Навч. посіб. – К.: Ви-цтво А.С.К., 2003.
36. КЗпП України з постатейно систематизованими матеріалами / Упоряд. і наук. ред. В. Вакуленко. – К.: Істина, 2001.
37. Киселев И. Я. Зарубежное трудовое права. Учебник для ВУЗов. – М., Издательская группа «Норма-Инфра – М». 1998.
38. О. В. Вівчаренко, В. І. Прокопенко: Суб'єкти трудового права. К., 1996 р.
39. Прокопенко В. І. Трудове право України. – Х.: Фірма “Консум”, 1998.

- 40.Стичинський Б. С. та ін. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю/ Б. С. Стичинський, І. В. Зуб, В. Г. Ротань. – 4-те вид. допов. та переробл. – К.: Ви-цтво А. С. К., 2003.
- 41.Трудове право України : Підручник / За ред. В.В. Жернакова. – Х.: «Одіссей», 2014 – 664с.
- 42.Трудове право України: Академічний курс / За ред. П.Д. Пилипенка. – К.: Концерн “Видавничий Дім “ІнЮре”, 2004. – 526 с.
- 43.Трудове право України: Навч. Посібник для студ. юрид. спеціальностей вищих навчальних закладів / Пилипенко П. Д., Бурак В. Я., Козак З. Я. та ін.; За ред. П. Д. Пилипенка. – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2003.
- 44.Трудове право України: Підручник / За ред. Н. Б. Болотіної, Г. І. Чанишевої. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2000.
- 45.Трудове право України: Практикум. – 2-ге видання, перероблене, доповнене / Чанишева Г.І., Додіна Т.М., Щукін О.С. та ін. Відп. ред. Г.І. Чанишева. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. – 304с
- 46.Трудове право України: практикум: навч. посіб. / П.Д. Пилипенко, З.Я. Козак, Д.Р. Лещу, Т.В. Парпан; за ред. П.Д. Пилипенка. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2008. – 344с.
- 47.Трудові спори: законодавство, коментар, судова практика. – К.: Істина. – 2000.

Додаткова

- 48.Александров Н. Г. Трудовое правоотношение / Всесоюзн. ин-т юрид. наук. – М.: Юриздат, 1948. – 336 с.
49. Алексєєнко Л. Особливості застосування контракту в трудовому праві // Юридичний журнал. – 2007. - №6. – С.88-89.
- 50.Андріїв В. Природний характер трудових прав працівників // Право України. – 2007. - № 3. – С. 67.
- 51.Андрушко А.В. Виникнення трудових правовідносин з державними службовцями: Автореф. дис. ... к.ю.н. – К., 2003р. – 18 с.
- 52.Барабаш О. Деякі властивості трудових правовідносин // Право України. – 1997. - № 8. – С.53-55.
- 53.Бару М.И. Регрессные обязательства в трудовом праве. – М.: Госюриздат, 1962. – 141 с.
- 54.Беркута Н. Види трудових договорів та їх регулювання у законодавстві про працю // Право України. – 2006. - №12. – С.59-61.
- 55.Бурак В.Я. Трудові спори: порядок їх вирішення і Україні. – К.: Товариство «Знання», КОО, 2003. – 382с.
- 56.Венедиктов В.С. Теоретические проблемы юридической ответственности в трудовом праве. – Х.: Консум, 1995. – 136с.
- 57.Венедиктова В. Регулювання ненормованого робочого часу в умовах ринкової економіки // Право України. – 1999. - №7. – С.104-106.
- 58.Гаврилюк О. Сучасне втілення принципів трудового права // Право України. – 2001. - № 9. – С. 56-58.

59. Гашченко Л.П. Становлення і розвиток законодавства України про відпустки в Україні // Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Вип. 14. – К., 2003. – С.367-376.
60. Гетьманцева Н. Новація умов трудового договору // Юридична Україна. – 2007. - №3. – С.64-70.
61. Гинцбург Л.Я. Социалистическое трудовое правоотношение. – М.: Наука, 1977. – 310с.
62. Грузінова Л. Трудова діяльність іноземних громадян та осіб без громадянства в Україні. \ Юридичний журнал. – 2003. № 9(15). С. 70 – 75.
63. Державотворення та право творення в Україні. – Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – 2001.
64. Жернаков В. Правове регулювання праці: співвідношення трудового і цивільного права // Право України. – 2000. - № 7. – С. 49-53.
65. Жернаков В., Жоравович Д. Правове регулювання трудових відносин у представництвах іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні. / Підприємництво, господарство, право. – 2001. № 6. с. 58-60.
66. Іоннікова І. Порівняльно-правовий аналіз підстав розірвання трудового договору в зарубіжних країнах // Судоустрій і судочинство в Україні. – 2006. - № 3-4. – С.64-71.
67. Києвець Олена. Міжнародно-правовий статус трудових мігрантів. / Юридичний журнал. – 2004. № 4(22). С. 42 – 47.
68. Колодій А.М. Принципи права України. – К., 1998.
69. Костюк В. Міжнародні акти як джерела трудового права // Право України. – 1999. - № 11. – С. 97.
70. Костюк В.Л. Джерела трудового права України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: - К., 2000. – 20с.
71. Кулинич Р. Переважне право на залишення на роботі при вивільненні працівників. \ Підприємництво, господарство, право. – 2000. - № 6.
72. Лазор В. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права і сторона трудових спорів. / Право України. 2003. № 10. с. 100.
73. Лазор В.В. Правове регулювання трудових спорів, конфліктів і порядок їх вирішення на сучасному етапі: Монографія. – Луганськ: Вид-во «Література», 2004. – 352с.
74. Лившиц Р.З., Никитинский В.И. Принципы советского трудового права // Советское государство и право. – 1974. - № 8.
75. Лосиця І. Колективний договір в нових умовах господарювання // Право України. – 1997. - №5.- С.73-76.
76. Лосиця І.О. Колективний договір в умовах переходу до ринкової економіки: Автореф. Дис. ... канд. юрид. наук. – Харків 1997.
77. Міщук М.О. Проблеми правового регулювання укладення трудового договору з надомниками // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2007. - №4. – С.193-196.
78. Мычка А. Я. Собственник предприятия, учреждения, организации или уполномоченный им орган: de jure и de facto. / Юридическая практика. – 2001. № 29. с.11.

79. Орловський Олег Ярославович. Зміст трудових правовідносин в сучасних умовах: Автореф. дис... канд. юрид. наук: / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. – К., 2001.
80. Панасюк О. Контрольно-наглядова діяльність державних органів у сфері праці // Право України. – 2007. - № 4. – С. 125.
81. Паньков Д.А. Принципи правового регулювання колективних трудових відносин: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: Одеса, 2007. – 20с.
82. Пилипенко Д. Ознаки трудової правосуб'єктності працівників у трудових правовідносинах // Право України. – 1999. - № 12. – С.94-98.
83. Пилипенко П. Д. Проблеми теорії Трудового права. – Львів. 1999.
84. Прилипко С. Розмежування права соціального забезпечення і трудового права // Право України. – 1999. - № 10. – С.58.
85. Прокопенко В. Розмежування підстав припинення трудового договору за угодою сторін від звільнення з ініціативи працівника // Право України. – 1997. №3.
86. Прокопенко В.И. Основные принципы советского трудового права. – К., 1969.
87. Прокопенко В.І. Предмет трудового права України: Посіб. – К., 1995. – 32с.
88. Процевский А.И. Предмет советского трудового права. – М., 1979.
89. Серeda О. Обов'язки роботодавця та правові наслідки їх невиконання./Право України, 2002, № 9.
90. Сільченко С. Трудові правовідносини з молодими спеціалістами // Право України. – 1998. - № 9. – 56-59, 71.
91. Скобелкин В.Н. Дисциплинарная и материальная ответственность рабочих и служащих. – Воронеж, 1990. – 223с.
92. Скобелкин В.Н. Трудовые правоотношения. – М., 1999.
93. Скобелкин В.Н. Юридические гарантии трудовых прав рабочих и служащих. – М.: Юрид. лит., 1969. – 184 с.
94. Смирнов В.Н. Внутренний трудовой распорядок на предприятии. – М., 1980.
95. Смирнов О.В. Основные принципы советского трудового права. – М., 1977.
96. Сморяччук В.И. Источники советского трудового права. – М., 1968.
97. Соловйова Л. Роботодавець: термінологічні та правові аспекти./Право України, 2002, № 3.
98. Становлення та розвиток цивільних і трудових правовідносин у сучасній Україні.: Монографія / кер. авт. колективу Я. М. Шевченко. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – 2001.
99. Сыроватская Л.А. Трудовые отношения и трудовое право // Государство и право. – 1996. – № 7. – С. 60–68.
100. Хуторян Н.М. Теоретичні проблеми матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин: Монографія. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. – 264с.
101. Чанишева Г.І. Колективні відносини у сфері праці: теоретико-правовий аспект: Монографія. – Одеса: Юридична література, 2001. – 328с.
102. Шлемин А.М. Ответственность должностных лиц за незаконное увольнение. – М.: Юрид. лит., 1966. – 111 с.

103. Ярошенко О.М. Теоретичні та практичні проблеми джерел трудового права України: Монографія. – Х: Видавець СПД ФО Вапнарчук Н.М., 2006. – 456с.
104. Ярошенко Олег Миколайович. Правовий статус сторін трудових правовідносин: Дис... канд. юрид. наук //Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 1999.
105. Ярошенко Я. Щодо основних прав та обов'язків роботодавців./Право України, 2000, № 4.
106. Ярошенко О.М. Теоретичні та практичні проблеми джерел трудового права України : Монографія / О. М. Ярошенко ; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. - Х. : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2006. - 456 с.
107. Попов С.В. Форми реалізації права на працю: проблеми теорії та практики / С.В. Попов. - Х. : ФІНИ, 2009. - 336 с.
108. Мельник, К. Ю. Проблеми правового регулювання трудових відносин службовців правоохоронних органів / К. Ю. Мельник. - Х.: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2009. - 362 с.
109. Шамшина, Суб'єкти трудового права: правове регулювання в умовах ринкових відносин : монографія / І. І. Шамшина. - Луганськ : Література, -448 с.
110. Слюсар А.М. Правовий статус суб'єктів трудового права України: теоретико-правовий аспект : Монографія / А.М. Слюсар ; Національний університет "Юридична академія України ім. Я. Мудрого". - Х. : ФІНН, 2011.
111. Венедіктов С. В. Теоретико-правові засади сучасної концепції трудового правовідношення в Україні : монографія / С. В. Венедіктов. - Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. - 224 с.
112. Прилипко С.М. Трудове право України : підручник / С.М. Прилипко, О.М. Ярошенко. - 5-те вид., перероб. і доп. - Х. : ФІНН, 2012. - 800 с.
113. Процевський В.О. Приватно-правове та публічно-правове регулювання соціально-трудова відносин : Монографія / В.О. Процевський. - Х. : ХНАДУ, 2012. - 332 с.
114. Трудове право : підручник / за ред. В.В. Жернакова ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". - Х. : Право, 2012. - 496 с.
115. Лушникова М. В., Лушников А. М. Очерки теории трудового права - СПб.: Издательство Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2006. -940 с.
116. Таль Л. С. Трудовой договор: Цивилистическое исследование. - М.: Статут, 2006. - 539 с. (Классика российской цивилистики).
117. Гусов К. Н., Лютов Н. Л. Международное трудовое право : учебник / К. Н. Гусов, Н. Л. Лютов. - Москва : Проспект, 2013. - 592 с.
118. Гончарова Г. С. Проблеми вдосконалення законодавства про припинення трудових відносин з науково-педагогічними працівниками / Г. С. Гончарова // Підприємництво, госп-во і право. - 2008. - № 7. - С. 83-86.